

І.А. Грималюк
Н.В. Кардаш
Н.М. Корнієнко
Н.В. Партика

Серія «Світ малого українця»

НЕСТАНДАРТНІ УРОКИ ТА ВИХОВНІ ЗАХОДИ

2—4 класи

Посібник для вчителя

ТЕРНОПІЛЬ
НАВЧАЛЬНА КНИГА – БОГДАН

ББК 81.2-Укр.я71
Г84

Серія «Світ малого українця» заснована 2006 року.
Автор інтегрованої технології «Світ малого українця» — член Національної
спілки письменників України
Чумарна Марія Іванівна

За загальною редакцією директора
авторської школи «Тривіта» м. Львова
Станіславської Галини Петрівни

Грималюк І.А., Кардаш Н.В., Корнієнко Н.М., Партика Н.В.
Г84 Нестандартні уроки та виховні заходи. 2—4 класи: Посібник
для вчителя. — Тернопіль: Навчальна книга — Богдан, 2011. —
64 с. — (Серія «Світ малого українця»).

ISBN 966-408-010-1 (серія)
ISBN 978-966-10-1163-1

У посібнику подано нестандартні та інтегровані уроки з української мови, читання, християнської етики, художньої праці, математики та виховні заходи.

Для вчителів початкових класів, студентів педагогічних навчальних закладів.

ББК 81.2-Укр.я71

*Охороняється законом про авторське право.
Жодна частина цього видання не може бути відтворена
в будь-якому вигляді без дозволу автора чи видавництва.*

ISBN 966-408-010-1 (серія)
ISBN 978-966-10-1163-1

© Навчальна книга — Богдан,
майнові права, 2011

УРОК ЧИТАННЯ

2 КЛАС

Тема. Світ весняного пробудження природи в гаївкових забавах. Казкові образи у веснянках (гаївкових забавах).

Мета: — ознайомити дітей із поняттями веснянки, гаївки, історією виникнення цих понять та окремими гаївковими забавами («Подоляночка», «Сіє баба мак», «Звію, звію вінець», «Кривий танець») і казковими образами в них;

— розвивати творчу уяву, увагу, пам'ять;

— виховувати любов та повагу до українських звичаїв та традицій.

Обладнання: план-картка гаївкових забав, магнітофон, роздаткові картки, схема «Весна», прапорці, степлер.

Хід уроку

І. Організація дітей до уроку.

1. Учитель легенько дзвонить у дзвіночок і промовляє:

Усі в коло поставаймо,
свої рученьки з'єднаймо,
о, який чудовий час;
веснонька іде до нас!

— У нас сьогодні гості. Що ми їм побажаємо у цей чудовий весняний день? (*Побажання дітей по колу.*)

2. Поділ дітей на групи.

— Отже, «Веснонька іде до нас!». А якого вона кольору? (*Роздуми і пояснення дітей.*) Для роботи на цьому уроці ми поділимося на команди за кольорами весни:

голубий — колір весняної молодої води;

зелений — колір молодих листочків та травички;

жовтий — колір сонечка;

білий — колір перших квітів.

(*Діти сідають по групах. Учитель виставляє прапорці груп.*)

II. Творча хвилинка.

1. Написання закличок.

— Щоб наша веснонька швидше прилинула до нас, покличемо її — напишемо заклички. Кожна з груп отримає листочки з початком заклички. Спробуйте їх продовжити.

1 група «Весняна вода».

Дощику, дощику,
землю поливай!

2 група «Молода травичка».

Травко-муравко, зеленій.

3 група «Тепле сонечко».

Сонечко, сонечко,
виглянь у віконечко.

4 група «Перші квіти».

Весно, весно, весняночко,
прийди до нас, паняночко.

2. Представлення творчих робіт, їх аналіз. Створення книжечки «Прийди, весно красна!».

III. Оголошення теми уроку.

— Весна — це пора, яка приносить нам красу перших весняних квіток, ясну зелень травички і дерев, веселий спів пташок, мелодії дзвінких струмочків. Весна приносить нам і велике свято, Великий День — Воскресіння. Воскресіння Ісуса Христа, воскресіння наших душ, пробудження нашого серця до добра, любові, світла, надії та радості.

Щовесни святкують люди цей день весело. Щиро співають молоді дівчата. Линуть, душу звеселяють радісні веснянки.

Отже, сьогодні ми розглянемо казкові образи у веснянках.

IV. Вивчення нового матеріалу.

1. Бесіда.

— Що таке веснянка? Яке менше слово тут заховалося?

Веснянка — весна.

Веснянка — це хвала весні, заклик до неї.

Веснянки — це обрядові пісні, які виконуються навесні.

Веснянки — це весняні забави, жваві, веселі пісні, поєднані з рухом, танком, хороводом, сценічними фігурами.

2. Робота в групах.

— Ви розгадаєте, як ще називають веснянки, коли виконаєте роботу в групах.

Проведіть кожну літеру до потрібного квадрата і запишіть слово.

1 група.

(*Маївка*)

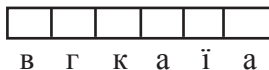
Маївка — май — зелень — зеленіє все навколо, оживає.

2 група.

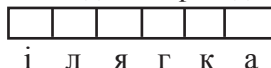
(*Гаївка*)

Гаївка — гай — водити хороводи в гайочку, біля лісу, річки.

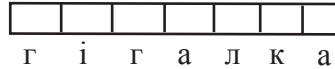

3 група.

(*Яїлка*)

4 група.
(Гагілка)

Ягілка — гагілка — галагівка — лаголайка — від староукраїнського слова «глаголити» — говорити, це рухові ігри з розмовним співом, не-наче народна опера.

(Вивішування схем на дошку.)

3. Демонстрація уривка з фільму «Колом сонечко іде».

4. Слухання «Веснянки» у дитячому виконанні.

V. Фізкультхвилинка.

«Кап-кап-кап», — співа струмок,

(плескають у долоні)

нумо, дітки, у танок.

(руки на поясі, стрибають на обох ногах)

Як закрутиться водичка,

(стрибають поперемінно то на правій нозі, то на лівій кругом себе)

із струмка створилась річка.

(беруться за руки, крім першого і останнього, і йдуть кривим танцем)

Річка з неба воду брала

і у море витікала!

(показують руками)

VI. Ознайомлення із гаївками та весняними забавами.

1. Слово вчителя.

— Ми з вами опинилися на чудесній галявині, на якій є чотири квітки. На кожній записані назви гаївкових забав. Спробуйте їх відгадати, викресливши зайві літери. (Кожна з груп отримує листок із назвою, з якої потрібно викреслити зайві літери і прочитати назву веснянки.)

2. Робота груп.

1 група.

РРПОРДРОЛЯРРНРОЧРКРА

Р викреслили. *Подояночка.*

2 група.

ДСІДЄБДДАДБАДДМДАК

Д викреслили. *Сіє баба мак.*

3 група.

ЛЗВЛЮЛЛЗВЛЮЛВІЛНЛЕЛЦЬ

Л викреслили. *Звію, звію вінець.*

4 група.

СКРИСВССИЙТСАСНСЕССЦЬ

С викреслили. *Кривий танець.*

3. Представлення.

а) Учитель відкриває кожну квіточку, звіряючи по черзі відповіді з усіма командами.

— Отже, бавимося і радіємо весні.

Діти роблять коло. Взявшись за руки, йдуть і співають. А одна дівчинка — Подоляночка — встає всередині кола. Жестами вона показує те, про що співають інші: падає, встає, вмивається. Під кінець пісні Подоляночка вибирає іншу дівчинку з кола, і та стає на її місце.

— Коли ми стали у коло, що це символізує? (*Сонечко.*)

— Хто така Подоляночка? Це образ чого? (*Землі після зимового сну; сонця; весни та змін у природі.*)

— Ця веснянка — основний заклик до пробудження весни, накликання тепла та дощу, воскресіння природи.

Подоляночка

Десь тут була подоляночка,
десь тут була молодесенька,
тут вона стала,
до землі припала,
личко не вмивала,
бо води не мала.
Ой встань, встань, подоляночко,
умий личко, як ту скляночку,
та візьмися в боки —
пострибай навскоки.
Підскочи до раю,
бери дівча скраю.

б) Відкриваємо другу назву веснянки зі схеми. («*Сіє баба мак*».)
Слухання веснянки у записі.

Сіє баба мак

Сіє баба мак,
та не знає як,
а дід знав, не сказав,
а це буде так.
Поле баба мак,
та не знає як,
а дід знав, не сказав,
а це буде так.
Ой жне баба мак,
та не знає як,
а дід знав, не сказав,
а це буде так.

— Ця гра символізує засівання ниви зерном, народження, урожай.
в) Тепер відкриваємо третю квіточку, «Звію, звію вінець».

Звиваємо вінок.

Діти беруться за руки, стаючи в ряд. Усі заплітають вінець навколо останньої дитини. Спів і рух щораз швидші. Так повторюється кілька разів. Потім та дитина, яка була останньою, розплітає вінок.

Звію, звію, звію вінець (4 рази) — заплітають вінець.

Розвію, розвію, розвію вінець (4 рази) — розплітають вінець.

г) Четверта група розкриває квіточку «Кривий танець».

— Подивимося на нашу схему, яка складається з трьох квіточок. Що вона може символізувати? (*Небо, воду, землю. Народження, життя, смерть. Рух сонця на небі.*)

Діти беруться за руки. Усі співають гаївку. Той, хто йде першим, малими кроками веде за собою ланцюжок дітей різними колами.

Ми кривого танцю йдемо,
йому кінця не знайдемо.
Ані кінця, ані ладу —
не пізнати, котра ззаду.
Ти, сивая зозуленько,
закуй же нам веселенько.

— Чому кінця не можна знайти? (*Бо рух постійно повторюється.*)

— Чи зрозуміло, хто останній?

VII. Підсумок уроку.

— Що ми сьогодні вивчали?

— Які гаївки ви запам'ятали?

Партика Н.В.

7. Що подарував Джуліан Алексу, коли той повертався у Нью-Йорк?
8. Хто приплив кораблем на острів і забрав Алекса, Глоріса та Марті?
9. Чому Алекс ховався від друзів?
10. Чим пінгвіни замінили м'ясо для Алекса?
11. Чому лемури радісно і гостинно прийняли звірів-мандрівників?
12. З чого робив Марті їжу в своєму барі?

*Партика Н.В.
Корнієнко Н.М.*

ТУРНІР ЛИЦАРІВ, ПРИСВЯЧЕНИЙ ДНЮ АРМІЇ ВИХОВНА ГОДИНА

Тема. Турнір лицарів, присвячений дню армії.

Мета: виховувати благородство, чесність, мужність; розвивати спритність, акторські якості, розумові здібності, почуття взаємодопомоги, колективізму.

Обладнання: кульки, довгі нитки, пінопласт, дерев'яний молоток, цвяхи, озеро, рибки, вудка, кошик, схема подорожі, ключі, портрети татів, ручка з гусячим пером, аркуш паперу, печиво, кодекси.

Хід заняття

Звучить марш — лицарі заходять до залу. Під марш співають козацьку пісню. Зупиняються.

Ведуча: Ми сьогодні зібралися на турнір, присвячений дню армії, адже 6 грудня — це день кожного чоловіка, бо саме він є охоронцем, захисником своєї сім'ї, родини і держави.

У народі кажуть, що жінка в домі тримає три кути, а чоловік — один. Але якщо жінка відчуває підтримку, допомогу, добре слово, то їй вдається все встигати і залишатися доброю і красивою.

Отож сьогоднішній турнір, змагання лицарів — майбутніх чоловіків, оголошуємо відкритим!

(Звучать фанфари.)

Цей турнір незвичайний, адже лицарі мають складне завдання: визволити прекрасну полонянку, яку лихий Змій заточив у вежі за сімома замками. Лицарів чекають важкі випробування.

(Розгляд схеми.)

За кожне виконане завдання вони отримують ключ від замка до вежі.

Скільки ключів мають здобути хлопці? *(Сім, бо за сімома замками.)*

Отож, лицарі, виберіть собі ватажка і писаря, бо на вас чекає перше випробування — **фехтування**.

(Хлопці називають ватажка і писаря.)

Ведуча: Запрошуємо лицарів до столу. Писар має перо, яким запише ваші відповіді, а ватажок їх прочитає. Слухайте завдання: зі слова «фехтування» скласти всі можливі слова. Що більше, то краще. До роботи — і перший ключ ваш!

(Діти працюють, поки лунає музика, потім ватажок зачитує відповіді. Вручений ключ ватажок підклеює до схеми.)

— Молодці, а зараз друге випробування — **плавання**. Треба переплисти ріку, а для цього потрібно розвинути легеневу силу. На столі лежать кульки. За відведений час кожен має надути кульку, взяти ниточку, тримаючи кульку в зубах, побігти в зал за допомогою, щоб вам зав'язали кульку. Коли справитесь, потрібно підняти руку з кулькою вгору.

Почали! *(Учитель дає ключ тому, хто перший справився, — він приклеює до схеми.)*

— З цим теж впорались, а тепер третє завдання — **їзда верхи**.

Ви, тримаючи кульку між ногами, стрибаєте верхи до столу лицарів і сідаєте на місце, прив'язавши «коня» до крісла — «стійла».

(Виконавши, хлопці отримують ключ.)

— А зараз четверте випробування — **боротьба словом**. Кожен лицар шанує батьків і посилає вісточку додому.

(Хлопці пишуть листівки.)

— Завдання наступне: я зачитую про тата котрогось лицаря, показуючи портрет, а батьки мають вгадати, про кого йдеться.

За це «вісточка» залишається у батьків, а лицарі отримують ключ. *(Коли дитина відносить портрет, цілує татка.)*

— Дуже добре, у вас вже є 4 ключі. А зараз — **риболовля**.

Хлопцям треба підкріпитися. Кожен по черзі біжить до озера *(біля озера є вудка)* і ловить рибу.

Якщо пролунає сигнал, він біжить на місце (навіть якщо не впіймав нічого), а якщо впіймав, то несе рибу до кошика, а писар записує, скільки риб упіймав хлопець.

(Хлопці, наловивши риби, підраховують бали і прикріплюють ключ.)

— Кожен лицар був справжнім майстром, вмів усе робити. За час, поки лунає музика, потрібно **забити якнайбільше цвяхів**. По черзі майструємо молотком пробитий човен.

(Хлопці одержують шостий ключ.)

— І ось ви перед дверима вежі. Щоб отримати сьомого ключа, потрібно розрадити полонянку, підбадьорити її, присвятити **вірш**, бо лицарі завжди поважали жінок і дівчат.

(Хлопці читають вірш, ставши на одне коліно.)

Ангеліні

О Ангеліно,
ти як небесна роса.
Ім'я твоє, Ангеліно,
мов неземна краса!

Ти — мов казка. Ти — мудрість і ласка.
Ти — сонце у небі, ти — цвіт рожевий.
Ти — дощик влітку, ти гарна і добра,
ти сильна й хоробра.
Ти в нас чудесна, подружка сердечна!

(Вчитель дає ключі ватажку і він виводить полонянку.)

Полонянка *(виходить з тацею):* Дякую сердечно всім за спасіння моє *(кланяється)*.

Ведуча: На згадку про турнір хлопці нагороджуються призом і одержують право називатися Лицарем із великої букви, дотримуючись кодексу честі лицаря *(зчитують)*.

Полонянка: А тепер дозвольте віддячити за доброту вашу і за серце палке та хоробре. *(Пригощає всіх печивом.)*

Корнієнко Н.М.

СВЯТО ЧИТАННЯ. ЕКОЛОГІЧНЕ ВИХОВАННЯ

Звучить музика (Краса України — підбірка).

I. Привітання.

Ведуча: Нема кращої землі, ніж та, на якій народився кожен з нас. Любимо землі родючі, веселі доли, зелені верховини, що сягають до зірок, розлогі ниви і зажурені діброви, тихі, як молитва, озера і бистрії ріки, сиві міста та села в квітучих вінках садів. Любимо тебе, наш земний раю!

Сьогодні у нас свято читання! Ми всі поїдемо екологічним експресом і ближче ознайомимося з довкіллям!

А для того, щоб ми краще з вами познайомилися, пограємо гру «Ширше коло».

II. Гра «Ширше коло».

Діти стають у коло і беруться за руки. Ведуча — в центрі кола, закриває очі, витягує руку вперед. Діти йдуть і співають:

Ширше коло, ширше коло.
Скільки друзів є навколо!

ЗМІСТ

Урок читання	3
Інтегрований урок-конкурс. Читання, природознавство, математика, розвиток зв'язного мовлення	8
Інтегрований урок. Християнська етика та художня праця	13
Інтегрований урок. Читання та українська мова	18
Свято читання	27
Турнір лицарів, присвячений дню армії. Виховна година	32
Свято читання. Екологічне виховання	34
Свято «Правила дорожнього руху»	43
День іменинника	46
Свято веселих розумничок	49
Додаток. Дидактичні матеріали до віршованих уроків з читання	59

Навчальне видання

Серія «Світ малого українця»

Грималюк Ірина Адамівна
Кардаш Надія Володимирівна
Корнієнко Наталія Мирославівна
Партика Наталія Володимирівна

НЕСТАНДАРТНІ УРОКИ ТА ВИХОВНІ ЗАХОДИ

2—4 КЛАСИ

Посібник для вчителя

Головний редактор *Богдан Будний*
Редактор *Оксана Базан*
Обкладинка *Володимира Басалиги*
Комп'ютерна верстка *Юрія Шведа*

Підписано до друку 20.11.2010. Формат 60x84/16. Папір офсетний.
Гарнітура Прагматика. Умовн. друк. арк. 3,72. Умовн. фарбо-відб. 3,72.

Видавництво «Навчальна книга – Богдан»
Свідоцтво про внесення до Державного реєстру видавців
ДК №370 від 21.03.2001 р.

Навчальна книга – Богдан, а/с 529, м.Тернопіль, 46008
тел./факс (0352) 52-06-07; 52-05-48; 52-19-66
publishing@budny.te.ua
www.bohdan-books.com

ISBN 966-408-010-1 (серія)
ISBN 978-966-10-1163-1

